

Guía Docente				
Datos Identificativos			2021/22	
Asignatura (*)	Historia e teorías dos movementos migratorios	Código	615525013	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Segundo	Optativa	6
Idioma	Inglés			
Modalidade docente	Non presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias da Saúde Socioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación	Ballesteros Pena, Ana	Correo electrónico	ana.ballesteros@udc.es	
Profesorado	Ballesteros Pena, Ana Rivas Quarneti, Natalia Yanaina	Correo electrónico	ana.ballesteros@udc.es natalia.rivas.quarneti@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Nesta materia explóranse os vínculos teóricos entre a historia e a socioloxía das migracións. O obxectivo principal é aportar ó alumnado un marco teórico e conceptual aplicado ó campo das migracións internacionais. O curso contempla unha parte práctica que se baseará na abordaxe de aspectos epistemolóxicos, metodolóxicos e éticos na investigación sobre migracións e a súa aplicación a casos de análise de realidades presentes.			

Plan de continxencia	<p>1. Modificacións nos contidos</p> <p>? Non se realizarán cambios</p> <p>2. Metodoloxías</p> <p>*Metodoloxías docentes que se manteñen</p> <p>Todas</p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican</p> <p>As metodoloxías adaptaranse á ao cumprimento, por parte do alumnado, da lexislación vixente en cada momento en relación á unha posible declaración de estado de alarma e/ou outra normativa aprobada por razóns de protección da saúde. Así, as saídas de campo desenvolveranse na contorna próxima de forma supervisada e/ou titorizada polo profesorado da materia e o resto de metodoloxías empregando a ferramenta Teams e/ou a plataforma Moodle.</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado</p> <p>Correo electrónico: Diariamente. De uso para facer consultas, solicitar encontros virtuais para resolver dúbidas e facer o seguimento da materia.</p> <p>? Moodle: Diariamente. Segundo a necesidade do alumando.</p> <p>? Teams: para a titorización e seguimento do traballo global desenvolvido na materia e especificamente para os traballos tutelados.</p> <p>4. Modificacións na avaliación</p> <p>A avaliación non sufrirá cambios cuantitativos: Sesión maxistral (15%), Obradoiro (30%), traballos tutelados (55%). Poden modificarse as entregas grupais por individuais ante unha posible declaración de estado de alarma e/ou outra normativa aprobada por razóns de protección da saúde, e co fin de facilitar o proceso de aprendizaxe ao alumnado.</p> <p>*Observacións de avaliación:</p> <p>Todas as metodoloxías da avaliación deben superarse para aprobar a materia.</p> <p>5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía</p> <p>Os materiais de traballo estarán dispoñibles de forma dixitalizada en Moodle</p>
-----------------------------	---

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
1. Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos no campo das migracións internacionais.	AM2 AM5 AM9	BM20 BM21 BM22	CM3 CM6
2. Demostrar un coñecemento avanzado e crítico sobre as teorías e os debates académicos actuais de maior relevancia sobre as dinámicas migratorias.	AM10 AM11 AM14	BM3 BM14 BM18	
3. Dominar as principais ferramentas conceptuais e técnicas que permiten definir un colectivo e unha problemática migratoria como obxecto de estudo e análise.	AM8 AM10 AM14	BM1 BM2 BM7	

4. Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa e desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares.	BM1	CM1
	BM2	CM3
	BM3	CM5
	BM7	CM7
	BM14	
	BM17	
	BM18	
	BM20	

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Unha visión histórica das teorías das migracións internacionais	1.1. A escola de Chicago: Park e Thomas e Znaniecki 1.2. "Race and Ethnic relations"; 1.3. A aportación ás migracións dende a socioloxía norteamericana contemporánea: Portes e Massey 1.4. A escola francesa e a súa achega teórica: Bourdieu e Sayad
2. Teorías explicativas dos procesos de migracións internacionais	2.1. O modelo económico do push-pull 2.2. Teorías da acción individual 2.3. Teorías do capital social e das redes 2.4. Teorías da mobilidade social
3. Novas teorías e enfoques no contexto da Globalización	3.1. Migración nun mundo globalizado 3.2. Mobilidade e transnacionalismo 3.3. Pertenza, identidade e cidadanía 3.4. Estudos de fronteira 3.5. Sistemas de detención e deportación
4. Investigación sobre migracións: debates e dilemas	4.1. Cuestións epistemolóxicas: reflexividade, subxectividade/obxectividade... 4.2. Dilemas metodolóxicos e éticos

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A5 A8 A10 B14 C1	1	0	1
Sesión maxistral	A2 A9 A10 A11 B14 B20	20	0	20
Lecturas	A2 A10 A11 C1	0	27	27
Saídas de campo	A2 A9 A10 A11 A14 B2 B7 B14 B21 C1 C7	8	5	13
Obradoiro	A2 A5 A8 A9 A10 A11 A14 B1 B3 B17 B18 B22 C3 C5 C6	28	42	70
Discusión dirixida	A2 A10 A11 C1	15	0	15
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe a fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativos, que partan dos saberes previos do alumnado.
Sesión maxistral	Clases teóricas con participación do estudantado, en torno aos diversos contidos que compoñen o programa.
Lecturas	Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados.
Saídas de campo	Actividades desenvolvidas nun contexto externo ao contorno académico universitario (empresas, institucións, organismos, monumentos, etc.) relacionadas co ámbito de estudo da materia. Estas actividades céntranse no desenvolvemento de capacidades relacionadas coa observación directa e sistemática, a recollida de información, o desenvolvemento de produtos (bosquexos, deseños, etc.), etc.
Obradoiro	Modalidade formativa orientada á aplicación de aprendizaxes na que se poden combinar diversas metodoloxías: Discusión dirixida (presentación e comentario en clase dos textos asignados para lectura); Exposicións; Simulacións, Debates, Solución de problemas, Prácticas guiadas, etc. A través destas metodoloxías o alumnado desenvolve tarefas eminentemente prácticas sobre un tema específico, co apoio e supervisión do profesorado.
Discusión dirixida	As sesións están baseadas nunha introdución teórica a cada unidade didáctica e a discusión colectiva na clase dunha serie de lecturas. Valorarase a participación activa do alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	O alumnado poderá consultar co profesorado da materia as dúbidas e preguntas que considere oportunas para a realización das actividades. Para concertar unha titoría será preciso concretar un día por correo electrónico.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Discusión dirixida	A2 A10 A11 C1	Avaliarase a participación do estudantado nas discusións sobre as lecturas suxeridas	10
Sesión maxistral	A2 A9 A10 A11 B14 B20	Avaliarase a participación do estudantado e a integración dos diversos contidos que compoñen o programa.	15
Obradoiro	A2 A5 A8 A9 A10 A11 A14 B1 B3 B17 B18 B22 C3 C5 C6	Avaliarase a participación individual do estudantado e a integración dos diversos contidos que compoñen o programa nas distintas actividades realizadas.	75

Observacións avaliación

Todas as metodoloxías da avaliación deben superarse para aprobar a materia. A docente responsable resérvase a posibilidade de realizar algún cambio na avaliación ou outros aspectos que serán notificados ao estudantado coa suficiente antelación.
--

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vázquez, A. (2008). Unha visión xeral da emigración galega contemporánea a América e a Europa. X.M. Cid et Alíi, Migracións na Galicia contemporánea, Santiago, Sotelo Branco, p. 17-48 - Ribas-Mateos, N. (2004). Una invitación a la sociología de las migraciones. Barcelona: Bellaterra. - Messina, A. ; Lahav, G. (2006). The migration reader: exploring politics and policies. Boulder: Lynne Rienner - Sennett, R. (2014). El extranjero: dos ensayos sobre el exilio. Barcelona: Anagrama - Rea, A. (2009). Sociología de la inmigración. Barcelona: Hacer - Sassen, S. (2013). Inmigrantes y ciudadanos: de las migraciones masivas a la Europa Fortaleza. Tres Cantos: Siglo XXI - Sayad, A. (2010). La doble ausencia: de las ilusiones del emigrado a los padecimientos del inmigrado. Rubí: Anthropos - AA.VV. (2008). Estudios postcoloniales. Ensayos fundamentales. Madrid: Traficantes de Sueños - Terrén, E. (2002). Razas en conflicto: perspectivas sociológicas. Barcelona: Anthropos - Portes, A.; DeWind, J. (2006). Repensando las migraciones internacionales. Nuevas perspectivas teóricas y empíricas. México: Miguel Ángel Porrúa - Massey, D.; Arango, J; Graeme, H. ; Kouaocuci, A.; Pelegrino, A. (2000). Teorías de la Migración Internacional: Una reseña y una evaluación. Revista Trabajo, 3, pp. 5-50. - Mezzadra, S.; Neilson, B. (2013). Border as method, or, the multiplication of labor.. Duke University Press - Houtum, H., Kramsch, O. y Zierhofer, W (eds.) (2005). B/ordering Space.. Londres: Ashgate Publishing. - Anzaldúa, G. (1987). Borderlands / La Frontera. The New Mestiza. . San Francisco: Aunt Lute Books. - Zapata-Barrero, R. (ed.) (2010). Shaping the normative contours of the European Union: a Migration-Border framework.. Barcelona: CIDOB - Houtum, H. (2005). ?The Geopolitics of Borders and Boundaries?. Geopolitics, 10(4): 672-679 - Houtum, H. y T. V. Naerssen (2002). ?Bordering, Ordering and Othering?. Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, 93/2: 125-136 - Balibar, Étienne (2009). ?Europe as borderland?. Environment and Planning D: Society and Space, 27(2): 190-215 - Andersson, Ruben (2014). "Hunter and Prey: Patrolling Clandestine Migration in the Euro-African Borderlands". Anthropological Quarterly, Vol. 87, No. 1 (Winter 2014), pp. 119- 149 - Tazzioli, Martina (2018). "Containment through mobility: migrants? spatial disobediences and the reshaping of control through the hotspot system". Journal of Ethnic and Migration Studies, Vol. 44, Nº. 16, 2764?2779 - Campessi, Giuseppe and Fabini, Giulia (2020). "Immigration detention as Social Defence: Policing ?Dangerous Mobility? in Italy". Theoretical Criminology, Vol. 24(1) 50? 70 - Bosworth, Mary (2019). "Immigration Detention, Punishment and the Transformation of Justice". Social & Legal Studies, Vol. 28(1) 81?99
<p>Bibliografía complementaria</p>	<p>Allegue, Gonzalo, 1992: Galegos, as mans de América, Vigo, Nigra Barnett, Miguel, 2008: Galego, Xunta de Galicia. Mezzadra, Sandro (2005) Derecho de fuga: migraciones, ciudadanía y globalización. Madrid: Traficantes de Sueños. Houtum, H. y Pijpers, R. (2007) ?The European Union as a Gated Community: The Two-faced Border and Immigration Regime of the EU?. Antipode, 39 (2): 291-309. Houtum, Henk (2010) ?Human Blacklisting: The Global Apartheid of the EU?s External Border Regime.? Environment and Planning D: Society and Space 28 (6): 957?976. Casas Cortés, M., Cobarrubias, S. y Pickles, J. (2011) ?Stretching Borders Beyond Sovereign Territories? Mapping EU and Spain?s Border Externalization Policies? Geopolítica(s). Revista de estudios sobre espacio y poder, 2(1): 71-90. Johnson, Corey; R. Jones; A. Paasi; L. Amoore; A. Mountz; M. Salter ; y C. Rumford (2011) ?Interventions on Rethinking ?the Border? in Border Studies?. Political Geography 2011, vol. 30: 61-69.</p>

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Identidade, alteridade e interseccionalidade/615525006

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Integración e convivencia intercultural/615525011

Políticas migratorias e dereito das migracións/615525012

Materias que continúan o temario

O modelo migratorio español/615525014

Observacións

1.- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia:

1.1. Solicitarse en formato virtual e/ou soporte informático

1.2. Realizarse a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos

1.3. De se realizar en papel:

- Non se empregarán plásticos.

- Realizáranse impresións a dobre cara.

- Empregarase papel reciclado.

- Evitárase a impresión de borradores.

2.- Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural

3.- Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados

cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais

4.- Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a

docencia universitaria deberá incorporarse a perspectiva de xénero nesta materia (usarase

linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores de ambos os

sexos, propiciárase a intervención en clase de alumnos e alumnas...)

5.-

Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes

sexistas, e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade

6. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporáanse accións e medidas para corrixilas

7.

Facilitárase a plena integración do alumnado que por razón físicas,

sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un

acceso axeitado,

igualitario e proveitoso á vida universitaria. Nas clases sostérase o principio de debate democrático, escoitando e respetando todas as

opinións diversas en torno aos temas tratados, tanto de parte do profesorado como do alumnado

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías